

DZIEJE NAJNOWSZE

PL ISSN 0419-8824

INDEKS 355682

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII
WYŻSZA SZKOŁA HUMANISTYCZNA
W PUŁTUSKU

KWARTALNIK
POŚWIĘCONY
HISTORII
XX WIEKU

2-2004

**POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII**

WYŻSZA SZKOŁA HUMANISTYCZNA W PUŁTUSKU

DZIEJE NAJNOWSZE

Rocznik XXXVI

2004

2

WARSZAWA 2004

<http://rcin.org.pl>

„Dzieje Najnowsze”
Założone w 1969 r. przez Tadeusza Jędruszcza,
Czesława Madajczyka i Witolda Stankiewicza

Wydanie publikacji dofinansowane przez Komitet Badań Naukowych

KOMITET REDAKCYJNY

Stanisław Ciesielski, Eugeniusz Duraczyński, Edmund Dmitrów, Piotr Łossowski, Wojciech Materski, Jan Molenda, Kazimierz Przybysz, Tomasz Schramm, Henryk Słabek, Witold Stankiewicz, Włodzimierz Suleja, Rafał Stobiecki, Michał Śliwa, Roman Wapiński, Wojciech Wrzesiński, Jan Zamojski, Zygmunt Zieliński, Elżbieta Znamierowska-Rakk, Janusz Żarnowski

REDAKCJA

Czesław Madajczyk (redaktor), Małgorzata Gmurczyk-Wrońska (sekretarz),
Dariusz Jarosz, Andrzej Koryn, Marian Leczyk, Stanisława Lewandowska,
Krzysztof Michałek, Halina Parafianowicz, Krzysztof Dunin-Wąsowicz,
Tadeusz Wolsza (sekretarz), Michał J. Zacharias

TŁUMACZ

Aleksandra Rodzińska-Chojnowska

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
00-272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. 831-02-61

ISSN 0419-8824

© IH PAN, Wyższa Szkoła Humanistyczna w Pułtusku, Wydawnictwo DiG, 2004

Wydawnictwo DiG
al. Wojska Polskiego 4, 01-524 Warszawa
tel./fax 839-08-38
e-mail: biuro@dig.com.pl <http://www.dig.com.pl>

Nakład 750 egz.
Druk: Zakład Poligrafii Instytutu Technologii Eksploatacji w Radomiu

<http://rcin.org.pl>

Spis treści

Od Redakcji	1
-------------------	---

STUDIA I ARTYKUŁY

Rafał Stobiecki — <i>Łódzki ośrodek badań historii najnowszej na historiograficznej mapie Polski</i>	3
Hassan A. Jamsheer — <i>Reforma edukacji i systemu nauczania w arabskiej myśli społecznej czasów najnowszych</i>	11
Bartosz Wróblewski — <i>Transjordania pomiędzy panarabizmem a Imperium Brytyjskim (1920–1948)</i>	21
Kazimierz Badziak — <i>Polityka gospodarcza rządu Leopolda Skulskiego. Program Władysława Grabskiego i próby jego realizacji do końca czerwca 1920 r.</i>	37
Sławomir M. Nowinowski — <i>Ministerium Augusta Zaleskiego (1926–1932) w ocenie dyplomacji ČSR</i>	49
Katarzyna Jedyńkiewicz — <i>Radziecka „wielka czystka” w opiniach niemieckiej emigracji literackiej (1936–1939)</i>	73
Albin Głowacki — <i>Proces nacjonalizacji gospodarki na zaanektowanych ziemiach wschodnich II RP (1939–1941)</i>	93
Jacek Pietrzak — <i>Dyplomacja polska wobec sprawy niepodległości Syrii i Libanu w latach II wojny światowej</i>	119
Paweł Chmielewski — <i>Sowieckie „ambiwalencje” w sprawie powołania sił zbrojnych ONZ (1946–1947)</i>	135
Krzysztof Lesiakowski — <i>Werbunek młodzieży do brygad Powszechnej Organizacji „Służba Polsce” (1948–1955)</i>	155

DYSKUSJE I POLEMIKI

Arkadiusz Adamczyk — <i>Na marginesie „Tragikomedii pomyłek”. Kilka refleksji autora niedoskonałej biografii przy okazji recenzji dr. Sławomira Nowinowskiego</i>	177
Sławomir Nowinowski — <i>Jeszcze o biografii gen. Sławoja Felicjana Składkowskiego</i>	187

AUTOREFERATY

Anna Olczak — <i>Rosyjska Cerkiew Prawosławna w latach 1905–1907. Koncepcje reform</i>	191
Jacek Walicki — <i>Ruch syjonistyczny w Łodzi (na tle ogólnopolskim) w latach 1926–1930</i>	199
Beata Szubtarska — <i>Ambasada RP w ZSRR w latach 1941–1943</i>	205
Lucyna Chmielewska — <i>Wincenty Rzymowski (1883–1950). Publicysta i polityk</i>	211

ARTYKUŁY RECENZyjNE I RECENZJE

Ludwik Hass — <i>Codziennosc w polskich miejscach odosobnienia 1945–1956</i>	217
--	-----

* * *

Jacek Bartyzel, <i>Umierać, ale powoli! O monarchistycznej i katolickiej kontrrewolucji w krajach romańskich w latach 1815–2000</i> — Tadeusz Milkowski	226
---	-----

Waldemar Potkański, <i>Ruch narodowo–niepodległościowy w Galicji przed 1914 rokiem</i> — Przemysław Waingertner	230
<i>The Presidential Companion. Readings on the First Ladies</i> — Halina Parafianowicz	232
Maciej Mróz, <i>Katolicyzm na pograniczu. Kościół katolicki wobec kwestii ukraińskiej i białoruskiej w Polsce w latach 1918–1925</i> — Roman Wapiński	238
<i>Wojna polsko–bolszewicka 1919–1920 w ocenach historyków</i> — Wojciech Materski	242
Wiktor Nikolajewicz Ziemskow, <i>Spiecposielency w SSSR 1930–1960</i> — Wojciech Materski	246
Witold Wojdyło, <i>Stanisław Grabski (1871–1949). Biografia polityczna</i> — Grzegorz Radomski	250
Arkadiusz Kołodziejczyk, <i>Ruch ludowy a Kościół rzymskokatolicki w latach II Rzeczypospolitej</i> — Zygmunt Zieliński	253
<i>Überleben im Dritten Reich. Juden im Untergrund und ihre Helfer</i> — Katarzyna Jedynakiewicz	257
Bogumił Grott, <i>Religia, cywilizacja, rozwój. Wokół idei Jana Stachniuka</i> — Rafał Łętocha	260
Stanisława Lewandowska, <i>Nadbużańskiego Podlasia okupacyjny dzień powszedni 1939–1944</i> — Adam Dobroński	264
Leszek Olejnik, <i>Polityka narodowościowa Polski w latach 1944–1960</i> — Włodzimierz Kozłowski	265
Grzegorz Baziur, <i>Armia Czerwona na Pomorzu Gdańskim (1945–1947)</i> — Mirosław Golon	268
Mirosław Golon, <i>Polityka radzieckich władz wojskowych i policyjnych na Pomorzu Nadwiślańskim w latach 1945–1947</i> — Tadeusz Wolsza	272
Zdzisław Biegański, <i>Sądownictwo i skazani na śmierć z przyczyn politycznych w województwie pomorskim (bydgoskim) w latach 1945–1956</i> — Tadeusz Kisielewski	277
Marek Waldenberg, <i>Rozbicie Jugosławii. Od separacji Słowenii do wojny kosowskiej</i> — Ewa Bujwid–Kurek	286

ŻYCIE NAUKOWE

<i>Historia najnowsza na łamach łódzkiej prasy naukowej i społeczno–kulturalnej od połowy lat 90. XX w.</i> („Folia Historica”, „Przegląd Nauk Historycznych”, „Rocznik Łódzki”, „Tygiel Kultury”) — Jolanta Kolbuszewska, Łukasz Nadolski	291
<i>Interdyscyplinarny Zespół Badań Sowieologicznych Uniwersytetu Łódzkiego</i> — Rafał Stobiecki	297

LISTY DO REDAKCJI

<i>List do redakcji „Dziejów Najnowszych”</i> — Marek Kornat	301
<i>List do redakcji „Dziejów Najnowszych”</i> — Małgorzata Stopikowska	303
<i>List do redakcji „Dziejów Najnowszych”</i> — Daniel Boćkowski	307
<i>List do redakcji „Dziejów Najnowszych”</i> — Eugeniusz Duraczyński	311
<i>List do redakcji „Dziejów Najnowszych”</i> — Adam Bosiacki	312

Wśród naszych Autorów m.in.:

- Dr Arkadiusz Adamczyk — adiunkt w Instytucie Historii Akademii Świętokrzyskiej. Filia w Piotrkowie Trybunalskim
- Dr hab. Kazimierz Badziak — prof. Uniwersytetu Łódzkiego
- Dr Daniel Boćkowski — adiunkt w Instytucie Historii PAN w Warszawie
- Dr hab. Ewa Bujwid-Kurek — adiunkt w Instytucie Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie
- Dr Paweł Chmielewski — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Łódzkiego
- Prof. dr hab. Adam Dobroński — w Instytucie Historii Uniwersytetu Białostockiego
- Dr hab. Albin Głowacki — prof. Uniwersytetu Łódzkiego
- Dr Mirosław Golon — adiunkt w Instytucie Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu
- Prof. dr hab. Ludwik Hass — w Instytucie Historii PAN w Warszawie
- Prof. dr hab. Hassan A. Jamsheer — w Instytucie Historii Uniwersytetu Łódzkiego
- Dr hab. Katarzyna Jedyńkiewicz — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Łódzkiego
- Prof. dr hab. Tadeusz Kisielewski — w Instytucie Nauk Politycznych Akademii Bydgoskiej im. Kazimierza Wielkiego
- Dr Jolanta Kolbuszewska — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Łódzkiego
- Dr Marek Kornat — adiunkt w Instytucie Historii PAN w Warszawie
- Dr hab. Włodzimierz Kozłowski — prof. Uniwersytetu Łódzkiego
- Dr Krzysztof Lesiakowski — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Łódzkiego, pracownik Biura Edukacji Publicznej IPN Oddział w Łodzi
- Dr Rafał Łętocha — asystent w Instytucie Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie
- Prof. dr hab. Wojciech Materski — w Instytucie Studiów Politycznych PAN w Warszawie
- Dr Tadeusz Miłkowski — adiunkt w Instytucie Historii PAN w Warszawie
- Mgr Łukasz Nadolski — doktorant w Instytucie Historii Uniwersytetu Łódzkiego
- Dr Sławomir Nowinowski — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Łódzkiego
- Dr hab. Halina Parafianowicz — prof. Uniwersytetu Białostockiego
- Dr Jacek Pietrzak — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Łódzkiego
- Dr Grzegorz Radomski — adiunkt w Katedrze Politologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu
- Dr hab. Rafał Stobiecki — prof. Uniwersytetu Łódzkiego
- Dr Małgorzata Stopikowska — adiunkt w Instytucie Pedagogiki Uniwersytetu Gdańskiego
- Dr Przemysław Waingertner — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Łódzkiego
- Dr Jacek Walicki — kustosz w bibliotece Instytutu Historii Uniwersytetu Łódzkiego
- Dr hab. Tadeusz Wolsza — docent w Instytucie Historii PAN w Warszawie
- Dr Bartosz Wróblewski — adiunkt w Katedrze Politologii Uniwersytetu Rzeszowskiego
- Prof. dr hab. Zygmunt Zieliński — w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim

Informacja dla autorów „Dziejów Najnowszych”

Redakcja zwraca się do wszystkich autorów o stosowanie następujących rygorów, dotyczących formy tekstów nadsyłanych do druku w naszym piśmie:

1. Wszystkie teksty należy składać na dyskietkach w formacie PC lub MAC oraz w dwu egzemplarzach, przepisanych według obowiązujących norm: na stronie po 30 wierszy po ok. 60 znaków, z marginesem z lewej strony szerokości 4–5 cm. Poprawki i uzupełnienia powinny być ograniczone do minimum i nie mogą przekraczać trzech na jednej stronie; nie stosujemy żadnych podkreśleń.

2. Układ pierwszej strony artykułu i artykułu recenzyjnego (tj. obszerniejszej, polemicznej recenzji) powinien wyglądać następująco: z lewej strony u góry imię i nazwisko autora oraz dokładny adres, poniżej tytuł na środku strony (na osi). Wszystkie te elementy należy pisać pismem tekstowym, nie zaś samymi wielkimi literami.

3. W recenzji ponad tekstem należy umieścić kolejno: imię (w formie rozwiniętej) i nazwisko autora recenzowanej pracy, jej tytuł i ewentualnie podtytuł (według strony tytułowej); jeśli recenzja dotyczy pracy zbiorowej, wówczas po tytule należy podać imię i nazwisko redaktora; następnie — w przypadku pracy wielotomowej — liczbę tomów lub części (np. t. I–II) cyframi rzymskimi i dalej: miejsce i rok wydania, nazwę wydawcy, na ostatnim miejscu liczbę stron. Imię i nazwisko autora recenzji — na końcu tekstu z prawej strony (oraz dokładny adres).

4. Teksty do działu „Życie naukowe” zawierają tytuł (na osi); podpis autora jak w recenzji.

5. Wspomnienia pośmiertne: w tytule imię i nazwisko osoby, której tekst dotyczy, pod nim w nawiasach dokładne daty życia; podpis autora jak w recenzji.

6. Przypisy następują w maszynopisie po tekście zasadniczym, od nowej strony. Numery przypisów należy umieszczać we frakcji górnej, bez nawiasów lub kropek, w wierszu z wcięciem akapitowym. Odnośniki do przypisów w tekście są umieszczane przed kropką kończącą zdanie (z wyjątkiem, gdy kończy je skrót: w. — wiek lub r. — rok) albo przed przecinkiem wewnątrz zdania (z wyjątkiem, gdy muszą być umieszczone między słowami, których nie oddziela przecinek).

7. W tekstach zasadniczych przyjmujemy ogólnie przyjęte skróty (np. itp., m.in., rkps, mps, t., z., etc.), a także z reguły: r. (rok) i w. (wiek), inne w miarę potrzeby. Nazwy miesiący podajemy cyfrą rzymską wówczas, gdy występują wraz z dniem i rokiem (bez oddzielających je kropek), w innych przypadkach w ich brzmieniu słownym (16 V 1935 r.; 16 maja; w maju 1935 r.).

8. W przypisach stosujemy skróty jak w punkcie 7., dopuszczalne są także inne skróty, przyjęte w historycznych opracowaniach specjalistycznych, jednak z wyjaśnieniem znaczenia w pierwszym przypadku ich zastosowania. Tytuły czasopism i serii wydawniczych piszemy w cudzysłowie; po tytule publikacji zamieszczonej w opracowaniu zbiorowym piszemy po przecinku — w: (bez nawiasów prostokątnych). Tomy i roczniki periodyków i innych publikacji podajemy cyframi rzymskimi; zeszyty, numery i części — arabskimi.

9. Wszystkie nadesłane do redakcji teksty odbiegające swoją zewnętrzną formą od powyższych zasad będą zwracane autorom do właściwego przygotowania i ponownego przepisania.

10. Redakcja prosi o dołączenie do artykułów streszczeń o objętości 1 strony maszynopisu na tej samej dyskietce co artykuł.

Warunki prenumeraty

Wpłaty na prenumeratę przyjmowane są co kwartał. Cena prenumeraty krajowej wynosi:
na III kw. 2004 r. — 20 zł.

Cena prenumeraty ze zleceniem dostawy za granicę jest powiększona o rzeczywisty koszt wysyłki.

Wpłaty na prenumeratę krajową przyjmują: jednostki kolportażowe „RUCH” S.A. właściwe dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora. Dostawa egzemplarza następuje w uzgodniony sposób.

„RUCH” S.A. zapewnia dostawę pod wskazany adres pocztą zwykłą w ramach opłaconej prenumeraty.

Wpłaty na prenumeratę zagraniczną przyjmuje: „RUCH” S.A. O.K.D.P., 01-248 Warszawa, konto PEKAO S.A. IV O/Warszawa 68124010531111000004430494. Dostawa odbywa się pocztą zwykłą w ramach opłaconej prenumeraty, z wyjątkiem zlecenia dostawy pocztą lotniczą, której koszt w pełni pokrywa zleceniodawca.

Terminy przyjmowania wpłat na prenumeratę krajową i zagraniczną:

do 5 XII — na I kw. roku następnego

do 5 III — na II kw. roku bieżącego

do 5 VI — na III kw. roku bieżącego

do 5 IX — na IV kw. roku bieżącego

Bieżące numery oraz wszystkie dostępne od 1999 r. można również kupić lub zamówić w Wydawnictwie DiG:

01-524 Warszawa, al. Wojska Polskiego 4

tel./fax (+48 22) 839 08 38

e-mail: dig@dig.com.pl; http://www.dig.com.pl

BZ WBK SA 35 O/Warszawa 70109028510000000100226138

Na terenie kraju wpłat można dokonywać także w oddziałach terenowych firmy KOLPORTER S.A., właściwych dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora.

Szczegółowe informacje — bezpłatna infolinia

0 800 137 082

Subscription orders for all the magazines published in Poland available through the local press distributors or directly through the Foreign Trade Enterprise.

ARS POLONA

00-068 Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7, Poland

Our bankers:

BANK HANDLOWY SA 201061-710-13100

cena 20,00 zł (w tym 0% VAT)
Nakład 750 egz.

